

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 903/2019
13.03.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владо Павићевић, адвокат из ..., против тужених "ББ" д.о.о. из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Борис Богдановић, адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 126/2018 од 23.05.2018. године, у седници већа одржаној дана 13.03.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 126/18 од 23.05.2018. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 51/17 од 13.12.2017. године, у ставовима првом, трећем и четвртном изреке.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 51/17 од 13.12.2017. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев па су обавезани тужени да тужиљи, на име накнаде нематеријалне штете, солидарно исплате износ од 50.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.12.2017. године до исплате. Ставом другим изреке делимично је одбијен, као неоснован, тужбени захтев у делу којим је тужиља тражила да се обавезу тужени да јој, на име накнаде нематеријалне штете, солидарно исплате износ од још 250.000,00 динара, преко износа досуђеног ставом првим изреке, са законском затезном каматом почев од 13.12.2017. године па до исплате. Ставом трећим изреке наложено је туженом ВВ да ову пресуду објави најкасније у другом наредном броју новина од дана када је пресуда постала правноснажна. Ставом четвртим изреке обавезани су тужени да, на име трошкова парничног поступка, исплате тужиљи износ од 64.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду ГжЗ 126/18 од 23.05.2018. године, ставом првим изреке преиначена је пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 51/17 од 13.12.2017. године, у ставовима првом и трећем изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезу тужени да јој,

на име накнаде нематеријалне штете, солидарно исплате износ од 50.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.12.2017. године до исплате, као и да се наложи друготуженом ВВ да ову пресуду објави најкасније у другом наредном броју новина од дана када је пресуда постала правноснажна. Ставом другим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу четвртог изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 51/17 од 13.12.2017. године, тако што је обавезана тужилца да, на име трошкова парничног поступка, исплати туженима износ од 87.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, у даљем тексту: ЗПП) и утврдио да је ревизија тужилце основана.

Према утврђеном чињеничном стању, текст који је предмет тужбе објављен је у оквиру антрфилеа текста објављеног на ... и ... страни дневног листа "ТГ" од ... године, под насловом "...". У спорном тексту под насловом "...", наводи се да „уредница АА, која је у понедељак увече потписала ... на ..., острашћено у свакој прилици на Твитеру напада државу и власт“. Наводи се да је АА тако пре неколико дана похвалила гостовање уредника ... ДД на ЦИА ..., у ком је он без икаквих аргумената и доказа оптужио државу за везе са мафијом, цензуру, финансијску контролу медија, али и за прикривање и заштиту осумњичених у случају „Савамала“. Коментаришући ДД болесне нападе АА је написала да је ДД „свака на месту“. На крају текста наводи се питање како особа која подржава најприземније пљување и лажно оптуживање може објективно да уређује ... на Тужилца је у свом исказу навела да је њено право да на Твитеру коментарише и критикује актуелну власт, да није спорно да је ДД у свом гостовању дао своје виђење ствари поводом актуелне ситуације, као и да је ДД пре свега причао везано за догађај када је у току ноћи дошло до рушења у Херцеговачкој, те да је она, осврћући се на наводе изнете у том гостовању, на свом Твитер налогу написала да је „свака на месту“.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом материјалног права и то одредби чланова 9, 79, 112. и 113. Закона о јавном информисању и медијима, цитираних у образложењу првостепене пресуде, оценио да је тужбени захтев делимично основан. Ово због тога што је у спорном наслову изнет вредносни суд и оцена о начину на који је тужилца коментарисала гостовање ДД на телевизији ..., што по себи није недопуштено, али је изношење вредносног суда учињено употребом грубог и непримереног термина, који такав вредносни суд чини лезионо способним да тужилци повреди углед и част. Дакле, повод за изношење наведеног вредносног суда је истинита чињеница да се

тужиља похвално изјаснила о интервјуу у коме је ДД изнео и одређене критике на рачун ситуације у држави, којима се посредно критикују носиоци јавне власти, јер просечни читалац под критиком државе подразумева критику државних функционера, односно лица која врше власт. Међутим, уколико се такав њен став оцењује као груба критика, за тако нешто је требало употребити примеренији термин од термина "пљување", с обзиром да се термином "пљује" државу, грубо и непримерено износи вредносни суд о тужиљином ставу изнетом на Твитеру и та чињеница га чини недопуштеним и повлачи са собом повреду угледа и части у смислу одредаба Закона о јавном информисању и медијима. У погледу другог дела текста у коме се наводи да тужиља „оштрашћено у свакој прилици на Твитеру напада и државу и власт“, по оцени првостепеног суда тужени нису доставили доказ на околност истинитости овог навода, посебно не да тужиља у свакој прилици оштрашћено износи оштре критике на рачун државе и власти у напред наведеном смислу, односно да постоји чињенична потпора за изношење таквог вредносног суда која би га чинила допуштеним. По оцени првостепеног суда спорни текст није усмерен једино да коментарише став тужиље изнет на твитеру, па и да исти оцени као грубу критику, већ се поред тога што се износи конкретна информација то чини употребом термина и на начин који би био увредљив за просечног грађанина. Због свега наведеног, првостепени суд је оценио да постоји одговорност тужених за штету коју је тужиља поводом овог догађаја претрпела и у смислу члана 200. став 1. Закона о облигационим односима обавезао тужене да тужиљи на име претрпљених душевних болова због повреде угледа и части солидарно исплате износ од 50.000,00 динара, са законском затезном од дана пресуђења па до исплате, у смислу члана 277. истог закона.

Другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. Ово због тога су тужени информацијама објављеним у спорном тексту вршили своје право на слободу изражавања, гарантовано чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, на тај начин што су у тексту "Уредница ... на Твитеру пљује државу и оштрашћено у свакој прилици напада државу и власт“, изнели грубу критику тужиљиног става изнетог на Твитеру. Међутим, како слобода изражавања подразумева изношење не само оних информација које су благонаклоно примају или се сматрају безопасним или неважним, већ и оних које вређају или узнемиравају личности које се баве јавним позивом, то изнете тврдње у спорном тексту нису биле подобне да повреде част и углед тужиље, због чега нема ни основа за накнаду тражене штете.

По оцени Врховног касационог суда, у побијаној другостепеној пресуди погрешно је примењено материјално право када је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев тужиље одбијен као неоснован.

Одредбом члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода прописано је да свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примање и

саопштавање информација и идеја без мешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтевају дозволе за рад телевизијских, радио и биоскопских предузећа (став 1). Пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства (став 2).

Из наведеног произлази да слобода изражавања представља један од суштинских темеља демократског друштва, подржава учешће у размени културних, политичких и социјалних информација, побољшава знање, разумевање и толеранцију у друштвима која су у културном смислу разноврсна, као што су друштва европских земаља.

Члан 10. Европске конвенције јемчи слободу изражавања свакоме, па и појединцима и штити слободу изражавања широког и разноврсног дијапазона, информација и идеја, између осталог и политичко изражавање. Обухвата и изражавање мишљења, као што су критички и вредносни судови. Тако, заштита није ограничена само на садржај који наиђе на позитиван пријем или који се сматра неувредљивим или индиферентним већ и на оне информације и идеје које вређају, шокирају или узнемиравају. Такве информације и идеје заштићене су на основу тога што демократско друштво не може постојати без одређеног плурализма, толеранције и широкогрудости.

Члан 10. такође пружа заштиту у односу на широк дијапазон средстава за ширење информација и идеја. Обухвата како главне медије (телевизију и новине) тако и многа друга средства и начине изражавања међу којима су интернет сајтови и друштвене мреже.

Ово квалификовано право може бити ограничено само за случај да је то у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства. У овим случајевима мешање у слободу изражавања може бити оправдано и не мора нужно значити повреду слободе изражавања. Постоји широк спектар фактора који могу бити релевантни приликом уравнотежавања права и интереса о којима је реч у медијским случајевима. Ти фактори обухватају: да ли информације о којима је реч доприносе дебати од јавног интереса, да ли је лице о којем је реч јавна личност или је то приватан грађанин, претходно понашање лица о коме је реч, садржај, облик и последице публикације и околности у којима су фотографије о којима је реч снимљене.

Питања која спадају у домен политике су у ширем јавном интересу па је у тој области дозвољено веома мало ограничења. Стога је, када обајвљивање неких информација доприноси дебати од јавног интереса, тешко оправдати било какво мешање у то објављивање. Границе прихватљиве критике су шире када је реч о јавној личности, које морају испољити виши степен толеранције. Поред тога од значаја је и да ли је информација или фотографија неке личности дистрибуирана у медију или листу који има велики или ограничени тираж, и разматрати да ли је фотографија снимљена а потом и објављена уз пристанак фотографисаног лица или је то учињено без његовог знања или недопуштеним средствима.

У конкретном случају, тужила се на свом Твитер налогу изјавом “свака на месту” похвално изјаснила о интервјуу у коме је ДД, гостујући на телевизији ..., изнео одређене критике на рачун ситуације у држави и посредно критиковао носиоце јавне власти, Право тужиле да своје мишљење о неком друштвеном или политичком питању изнесе на друштвеној мрежи загарантовано је правом на слободу изражавања, прописано наведеним чланом 10. Европске конвенције. У спорном тексту који су објавили тужени, изнет је вредносни суд о начину на који је тужила коментарисала изјаву ДД, што само по себи није недопуштено. Међутим, по оцени Врховног касационог суда, вредносни суд о тужилином ставу употребљеним терминима “пљује државу” односно “острашћено и у свакој прилици напада државу и власт” је критика на рачун тужиле учињена грубим и непримереним терминима, при чему је уз спорни текст објављена и тужилина фотографија. Када одређени навод представља вредносни суд мора се имати у виду да ли постоји довољно чињеничних основа за исти, пошто вредносни суд без чињеничног основа који га поткрепљује може бити претеран, што по оцени овог суда јесте ситуација конкретног случаја, јер писање о тужили да “пљује државу” односно “острашћено и у свакој прилици напада државу и власт” није засновано на чињеничној грађи о томе да се тужила заиста тиме бави. Због наведеног је исказани вредносни суд лезионо способан односно подобан да повреди тужилино право на углед и част у смислу Закона о јавном информисању и медијима ("Службени гласник РС", бр. 83/2014, 58/2015, 12/2016) и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Слобода једног новинара да изрази свој став о неким друштвеним околностима и прокоментарише изјаве одређених лица – другог новинара, који се саглашава са изнетим ставом, не може и не сме бити ограничена слободом другог новинара да се изјашњава о изнетом ставу, на груб и непримерен начин вређајући људско достојанство нападнутог, част и углед. Поводом ове критике и Савет за штампу је изрекао туженом јавну опомену. Због свега изнетог, првостепени суд је правилном применом материјалног права тужили досудио накнаду за претрпљену нематеријалну штету, у износу који је као правичан одмерен у смислу Закона о облигационим односима.

Како је основан тужилин захтев за накнаду нематеријалне штете, правилна је и одлука првостепеног суда којом је наложено туженима да објаве правноснажну пресуду о свом трошку најкасније у другом наредном броју новина

од дана њене правноснажности у смислу члана 120. Закона о јавном информисању и медијима.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета применом чланова 153, 154. и 163. ЗПП, према висини захтева са којим је тужиља успела у спору, правилном применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, другостепена пресуда је преиначена, одбијена жалба тужених и потврђена првостепена пресуда, у складу са чланом 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа- судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић